

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації аспіранта кафедри вірусології, патанатомії та хвороб птиці ім.. проф. Панікара І.І. Сумського НАУ Зона Іллі Григоровича на тему «Кишковий ієрсиніоз собак (епізоотологія, клініка, діагностика, лікування)», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань **21 -ветеринарна медицина за спеціальністю 211 -ветеринарна медицина.**

Ієрсиніоз зареєстрований майже в усіх країнах світу, і в т.ч. в Україні, однак, рівень захворюваності тварин і людей в різних регіонах різко коливається. Значно вищий він в країнах з розвинутою переробною промисловістю і високим рівнем споживання продуктів тваринного походження.

В Україні спорадичні випадки ієрсиніозу виявлені практично в усіх кліматичних зонах. У гризунів і сільськогосподарських тварин збудник ієрсиніозу виявляється як в природних, так і в антропогенних осередках. Серед продуктивних тварин на ієрсиніоз частіше хворіють свині, велика рогата худоба, вівці, кози, олені, кури і курчата-бройлери. Все частіше реєструють випадки кишкового ієрсиніозу собак і котів.

Ієрсиніоз завдає значних економічних збитків, які складаються з витрат на лікування хворих тварин та заходи з ліквідації захворювання. Носійство збудника у тварин може тривати кілька тижнів і бути джерелом зараження, що утворює небезпеку як для тварин так і людей. Важливим питанням для ветеринарної та гуманної медицини є антигенна спорідненість між *Y. enterocolitica* серотипів O:9 і O:6 і бруцелями. Циркуляція цих збудників серед тварин може маскувати початкову фазу бруцельозу, особливо у молодняку, ускладнюючи діагностику. Тому кожний раз при виявленні поодиноких позитивно реагуючих на бруцельоз тварин слід проводити комплекс диференційно – діагностичних досліджень, що містять серологічні дослідження сироваток з ієрсиніозними антигенами.

Також важливим питанням для ветеринарної медицини дрібних тварин є можливість асоційованого перебігу ієрсиніозу з захворюваннями ШКТ вірусної та бактеріальної етіології, зокрема парворусним ентеритом (CPV), лептоспірозом та ін.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота є окремим фрагментом наукових програм науково-дослідної роботи Сумського національного аграрного університету «Оптимізація комплексу протиепізоотичних заходів в господарствах Північно-Східного регіону України» (№ ДР 0114U001561) та «Розробити систему контролю епізоотичного благополуччя щодо інфекційних хвороб тварин на підставі моніторингу, діагностики, прогнозування та оцінки безпечності продукції тваринництва і птахівництва в Північно-Східній Україні (№ ДР 0114U000261) та «Удосконалення методів ранньої діагностики і лікувально-профілактичних заходів для запобігання емерджентних та економічно значущих хвороб тварин» (номер державної

реєстрації 0118U100371) з 2018 по 2020 роки.

3. Наукова новизна отриманих результатів. Вперше проведено скринінгові дослідження щодо розповсюдження збудника кишкового ієрсиніозу серед собак і особливості географічного розповсюдження біосероваріантів *Y. enterocolitica* в Україні.

Вперше в Україні описана патологоанатомічна та патоморфологічна картина за спонтанного кишкового ієрсиніозу собак.

У результаті клінічних, гематологічних, біохімічних, патологоанатомічних, патоморфологічних, мікробіологічних, серологічних, санітарно-гігієнічних досліджень розширені та доповнені відомості про біологію збудника кишкового ієрсиніозу собак.

Отримані нові дані про чутливість культур *Y. enterocolitica*, ізольованих від собак, до ряду антибактеріальних препаратів, а також обрані найефективніші з них до терапевтичного протоколу.

Розроблено науково-обґрунтований протокол лікування собак за гострого перебігу кишкового ієрсиніозу.

4. Теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Матеріали дисертації входять до робочої програми та курсу лекцій і практичних занять з дисципліни «хвороби дрібних тварин» при підготовці студентів у галузі 21 «Ветеринарна медицина» спеціальності Сумського національного аграрного університету.

Основні положення дисертації використовуються у навчальному та науковому процесах на факультетах ветеринарної медицини Сумського НАУ, Полтавського ДАУ та Львівського національного університету ветеринарної медицини ім.С.З. Гжитського.

Розроблено «Методичні рекомендації з діагностики кишкового ієрсиніозу дрібних домашніх тварин (автори Г.А. Зон, Л.Б. Івановська, Р.В. Петров, І.Г. Зон, О.О. Труба), які затверджено Вченою радою Сумського НАУ (протокол № 2 від 28.09.2020 р) для використання в практичній роботі діагностичних та лікувальних ветеринарних установ.

5. Використання результатів роботи.

Результати досліджень запропоновано та впроваджено в практику провідних клінік ветеринарної медицини м. Суми: Ветеринарна клініка дрібних тварин «Хелс», Ветеринарна клініка «10 друзів», Ветеринарна клініка «Ветдопомога», Ветеринарна клініка «Ветсервіс».

6. Особиста участь автора полягає в самостійному розробленні програми досліджень, проведенні дослідів, аналізі та узагальненні результатів досліджень.

Постановка мети та завдань, обговорення результатів, формування висновків проведено разом з науковим керівником. Автор особисто здійснив аналіз літератури та патентний пошук за темою дисертаційної роботи, провів експериментальні дослідження, використовуючи сучасні методики. Співавторами наукових праць є науковий керівник та науковці, спільно з якими проведені дослідження. У наукових працях, опублікованих у співавторстві, дисертанту належить основний фактичний матеріал і творчий

доробок. Дисертаційна робота викладена на 199 сторінках комп'ютерного тексту, ілюстрована 26 таблицями та 49 рисунками і складається зі вступу, огляду літератури, матеріалів та методів, результатів власних досліджень, узагальнення, аналізу та обговорення отриманих результатів досліджень, висновків, пропозицій виробництву, списку використаних джерел, додатків. Список використаних джерел літератури включає 249 найменувань, з яких кирилицею-88, латиною -161.

7. Перелік публікацій за темою дисертації із зазначенням особистого внеску здобувача.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

Наукові праці, опубліковані у наукових фахових виданнях України:

1. Зон Г.А., Івановська Л.Б., Кузнецова О.Ю., Зон І.Г. Патоморфологія спонтанного ієрсиніозу собак. Міжвід. темат. наук. зб. «Ветеринарна медицина», Зон Г.А., Х.: ННЦ «ІЕКВМ», 2018. В.104.С.385-390 (Здобувач провів експериментальні дослідження, опрацювання результатів та прийняв участь підготовці статті до друку).

2. Зон Г.А., Івановська Л.Б., Зон І.Г. Інфекційний гепатит собак (стан проблеми). Вісник Сумського НАУ: Науковий журнал, серія «Ветеринарна медицина». 2019. В.1-2 (44-45). С.60-66 (здобувач брав участь у проведенні досліджень, опрацюванні результатів та підготовці статті до друку).

3. Зон І.Г., Зон Г.А., Івановська Л.Б. Клінічні ознаки у собак, що позитивно реагують на антиген *Y. enterocolitica* O:9. Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини ім. С.З. Гжицького, Львів, 2020, Том 22. № 99. С.161-166 (здобувач провів експериментальні дослідження, опрацювання результатів та прийняв участь у підготовці статті до друку).

4. Контамінація фекалій дрібних домашніх тварин *Y. enterocolitica* в містах України, Зон І.Г., Зон Г.А., Івановська Л.Б., Труба О.О. Вісник Сумського НАУ: науковий журнал, серія «Ветеринарна медицина». 2020. В.1(48). С.16-26 (здобувач провів експериментальні дослідження стосовно собак, опрацював результати та прийняв участь у підготовці статті до друку).

5. Зон Г.А., Зон І.Г., Івановська Л.Б. Патологоанатомічні прояви мультиорганної патології за спонтанного ієрсиніозу собак. Наукові горизонти, 2020, Т.23. №11. С.7-15 (здобувач особисто провів відбір патматеріалу і виготовив гістологічні препарати та прийняв участь в описі патоморфологічної картини в органах загиблих від кишкового ієрсиніозу собак та підготовці статті до друку).

6. Зон І.Г., Зон Г.А., Івановська Л.Б. До епізоотології кишкового ієрсиніозу собак. Вісник Сумського НАУ: науковий журнал, серія «Ветеринарна медицина», 2020. В.3(50). С.23-30 (здобувач провів дослідження, опрацював результати та прийняв участь у підготовці статті до друку).

Статті у періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до ОЕСР

1. **Zon Illia** (2020) Development of a Therapeutic Protocol for Spontaneous Intestinal Yersiniosis in Dogs Journal of Traditional Husbandry and Veterinary Medicine / Journal of Traditional Animal Chovatelství a veterinární medicína. 24 (6), 10-15

2. Zon G.A., Ivanovska L.B., **Zon I.G.**, Tion M.T. Comparison of pathological changes in the study of dogs affected by parvoviral enteritis and intestinal yersiniosis. *EUREKA: Health Scsence*», Tallinn.2021.№2.P.102-110 (здобувач взяв участь у відборі патматеріалу і описі патологоанатомічної картини у загиблих від кишкового ієрсиніозу собак, провів розрахунки та з'ясував диференційні відмінності хвороби від парвовірозу, прийняв участь у підготовці статті до друку).

Науково-методичні рекомендації

Методичні рекомендації з діагностики кишкового ієрсиніозу дрібних домашніх тварин /Зон Г.А., Івановська Л.Б., **Зон І.Г.**, Труба О.О.Суми, 2020. 23 с., затверджені Вченою радою Сумського НАУ, протокол № 2 від 28.09.2020 р. (здобувач отримав дані стосовно собак, хворих на кишковий ієрсиніоз, провів їх аналіз та прийняв участь в написанні і оформленні методичних рекомендацій).

8. Відомості про апробацію результатів дисертації.

1. **Зон І.Г.**, Івановська Л.Б. Ієрсиніоз – зооантропонозна хвороба. Матеріали науково-практичної конференції викладачів,аспірантів та студентів Сумського НАУ(20-29.04.2010 р) в 3 т./Т.ІІ.С.67.

2. **Зон І.Г.**,Івановська Л.Б. Біологія збудника ієрсиніозної інфекції тварин Матеріали наукової конференції студентів Сумського НАУ(8-12.11.2011 р) в 3 т./Т.ІІ.С.32-33.

3. **Зон І.Г.** Клінічний випадок уроциститу у собак. *Матеріали Всеукраїнської студентської конференції* (12-16 листопада 2018 р.), Суми, 2018. С.197 (здобувач особисто провів дослідження, опрацював результати та підготував тезу до друку);

4. **Зон І.Г.**, Зон Г.А., Івановська Л.Б. Аналіз клінічних випадків асоційованого перебігу кишкового ієрсиніозу з лептоспірозом у собак. *Матеріали Всеукраїнської студентської наукової конференції* (16-20 листопада 2020 р.). Суми, 2020.С.229 (здобувач особисто провів дослідження, опрацював результати та прийняв участь у підготовці тези до друку);

5. **Зон І.Г.**, Зон Г.А., Петров Р.В. Клінічні випадки асоційованого перебігу лептоспірозу та кишкового ієрсиніозу у собак. *II Internationl Science Conference on Science and practical Technologies*,. Luxembourg. Janary 26-29, 2021, p.555-557. (здобувач особисто провів дослідження, опрацював результати та прийняв участь у підготовці тези до друку).

6. **Зон І.Г.**, Зон Г.А., Івановська Л.Б. *Матеріали Міжнародної науково-практичної дистанційної конференції «Сучасні досягнення та перспективи клінічної лабораторної медицини у діагностиці хвороб людини та тварин»* том 2 (Харків,17 березня 2021р.).С 51-53.

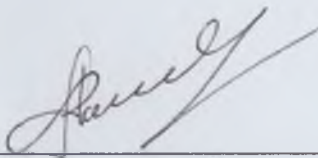
9. Відомості щодо проведення біоетичної експертизи дисертаційних досліджень.

Комісія з біоетичної експертизи при Сумському НАУ визначила, що експериментальні дослідження, описані в дисертаційній роботі, ґрунтувалися на принципах моральних цінностей людини, не нанесення шкоди тваринам, милосердя та справедливості до них.

10. Відповідність дисертації вимогам, що передбачені пунктом 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії. Дисертаційна робота **Зона Іллі Григоровича** на тему «Кишковий ієрсиніоз собак (епізоотологія, клініка, діагностика, лікування», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань **21 - ветеринарна медицина за спеціальністю 211 - ветеринарна медицина** за своїм науковим рівнем та практичною цінністю, змістом та оформленням повністю відповідає вимогам пп. 9, 10, 11 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167, та відповідає напрямку наукового дослідження освітньо-наукової програми СНАУ зі спеціальності 211 – ветеринарна медицина.

Рецензенти:

Фотіна Ганна Анатоліївна., д.
вет.н., професор кафедри
ветсанекспертизи, мікробіології,
зоогігієни та безпеки
і якості продуктів тваринництва

підпис

Ребенко Галина Іванівна, к.вет. н.,
доцент кафедри епізоотології та
паразитології

підпис

підпис *Готіна Г.А.*
засвідчую *Ребенко Г.І.*
начальник загального відділу
Сумський НАУ

